

Rok 1945.

Byl památný především tím, že skončila druhá světová válka, a obnovena byla samostatnost československá.

Válka,

Vánoce 1944 a Vánoce 1945 byl ještě pod dojmem poslední německé ofenzivy přes Belgii na západ. - V obci byly noční hlídky. Strážnice byla v obecním kanceláři. Hlídky měly určený směr obchůzky. (Po obchůzce se hrály karty). Jedna směna hlídala od večera do 1 hod. v noci, pak nastoupila směna druhá. 23. ledna byla hlídka posílena na 15 mužů - prý proti partizánům, kteří měli být vypáreni u Letovic. To trvalo do konce ledna, potom zas byly hlídky normální a trvaly do 5. března, kdy přestaly. Měl je většinou na starost ob. strážník J. Hrbata, jenž si také počítal za zásluhu, že hlídky skončily. Vyzkoumal prý, že kde je četnická stanice, tato úloha hlídek náleží četníkům.

hlídky

Sbírky

na

7. ledna byla sbírka pokryvek pro dělníky, pracující pro válku. Sebralo se 7 pokryvek. Za 8. ledna odjízďeli pracovníci kopat zákopy.

Pracovali většinou u Hranic, takže u Brna
Ještě 28. února byla srážka, takže na tyto děl-
ničky, kterou prováděli záci hlavně školy. Výsledek
byl slabý.

zakop-
ničky.

10. února přišlo do obce několik ně-
meckých vojáků, nebo aspoň mužů v uni-
formách. Dne 12. se začaly dělat přehrážky na sil-
nicích. Pod německým dozorem pracovali domácí
lidé. Majitelé potahů vozili materiál - ka-
men, hlínu, dřevo. Dělníky určovala obec. Prv-
ně jich až 50 a byla o ně potřeba. A tak Hr-
bata navštívil i hostince a hráče, kteří odpo-
ledne hráli karty (u Hrudu), druhý den vrátil
do práce. Od 23. února byl z každého čísla do-
movního záznamu 1 pracovník, a vzaly na 3 dny,
a to po pořádku č. 1-102, 103-178 at.d. Celá
obec se ani dvakrát vytrídala. Kdo pracoval
u dřeva, tomu se to nyní počítalo. Porozu bylo
určeno 10 denně. Pracovalo se pak i v neděli,
až do polovice března. Místnímu německému
komandě přij se v Jaroměřicích líbilo, a proto přij
z obce nespěchali.

Stavba

obran-

ných

přehrážek

Přehrážky se stavěly po obou stranách silnice
kolmo na její směr, mezi středem zůstal úzký průjezd.
Přehrážka sestávala ze 2 řad silných kmenů, kapu-

a umíst-
nem
v obci.

stěmých svíle do země a sahajících nad zemí 1,5 až 2 m. Šířka překážky 2-3 m. Prostor mezi kmeny se vyplnil hlínou, kamením a pod. dřevina kostře byla ztužena trámy. Při jízdě v překážce se dal zahradit kmeny, které byly na místě narézány a daly se zasunout do boků překážek. Tak byla opatřena silnice k Biskupicům poblíž č. 3, v obci u č. 31, další překážka byla za obcí směrem k Ušobru. Zcela zatařasena byla cesta u č. 59, ulice t. zv. brána, cesta v "kaštanek" mezi budovami dvora a silnice k Opatovicům v úvoze na "újerdě". Na pole směrem k Opatovicům, která byla za překážkou, se pak špatně jízdi. - Kromě toho se řídily kratší kusy zákopů pro obsluhu kulometů, panceřových pěstí a pod., a to na panské zahradě naproti č. 28, u dolního kostela, za obecním hostincem (č. 181) poblíž mostu přes potok a nad i jinde. Nakonec, jak se ukázalo, všechna tato práce nebyla k ničemu. -

20. března německý dohled odcházel z obce. Jejich velitel byl mocný pán, i když později, po příchodu konšského lazareta, neměl v místě nejvyšší hodnost. Při odchodu měl nehodu. Pro své koně si vypůjčili oves ve statku Huga

Thurn-Taxis, ale chtěli odjet bez oplátky. In Thurn-Taxis, raněný německý důstojník, když se to dověděl, zakročil u velitele lazaretu a ten velitele zachopni'ku (jak se jim říkalo) zachytil pod ozbrojenou hlídkou, dokud se vše nerozvolala. I jiné vyprýčkové věci (nádobí) vraceli s vozů, když už byli na cestě.

Dne 26. února odpoledne přišel do obce konšský lazaret – přes 300 koní a na 100 vojáků. Koně i vojáci byli rozděleni po domech. Část mužstva tvořili Rusi, a ti hlavně popravovali koně. Zdálo se, že si popravu příliš nehlídali. Němečtí vojáci byli už většinou dále v poli a měli doma čtřejší rodiny – proto byli potom přiděleni do zářeni. Na mnohých bylo znát, že už by šli s vojny raději domů. Kolem 6. března vojáci odešli z jednotlivých domů – museli být ubytováni pohromadě ve školách.

Část nemocných koní posla. Obecní mchovisté nestačilo. Zdraví koně pomáhali zemědělcům, hlavně drobným, kteří potřebovali potah. Vozili hnoj, dříví a lesa a pak pomáhali při seti. Běžná sázba byla 25 – 50 kg zrna'ku (nebo jiných naturalí) za pár koní a den. Obsluhující voják dostal najist. Tato pomoc u potaxích mnohým přišla vhod. Také veterinář, který bydlel v zámku,

Konšský

laza-

ret

byl-li oběť narolán, přišel k nemocnému dobytku.

ruska
obsluha Koně udravení a nevhodní k voj. službě se prodávali. Někdy je oddechali společně do Jevička, ale prodávali je i jednotlivě v Jaroměřích. Chodili si pro ně i lidé z okolí. Dost oběťmi si opatřilo aspoň nějakého koně. Byla tenkrát o ně nouze.

Koncem dubna část ruské obsluhy z lazaretu zmizela, 3. května v noci utekli další (asi 10), a 6. zmizela další skupinka (asi 3). Říkalo se, že k partyzánům.

7. května ráno, když už se nádalosti valily jedna přes druhou, koněský lazaret odešel přes Jevičko dále na západ.

Postup
Rusů
v Polsku Dne 12. ledna Rusi od řeky Visly vyrazili směrem k západu a jak postupovali, tak bylo cítit, že se fronta blíží i že situace válečná u-
xrává. Brzo přišli domů někteří dělníci, kte-
ří pracovali v oblasti Vratislavy ve Slezsku. Ho-
tem 10. T. se vrátila B. Zahradníková, která byla ve Vratislavě uvězněná. Vězni se už propouštěli. Doprava se stávala nejistá. V únoru pekař bral uhlí ze školy, aby mohl péci. 28. března je známo, že byl v Brězinkách zastřelen lesní správce Geier, což se obecně přičítalo partyzánům.

Zatím se pohla fronta i v Uhersku a na

Holenské, a vojska přecházel k Moravě od jihovýchodu, válka se blížila. 1. dubna letci zničili ve Skali 2 lokomotivy, při čemž byly i ztráty lidské, 2. IV. ráno spadly bomby u Opatovic. Někteří nevybuchly, byly blízko dráhy a snad proto do 4. do rána vlak přes Opatovice nejel. Byly to první válečné akce v okolí. Dne 9. dubna do rána v obci i v polích napadaly letáky. Ráno se bubnovalo, že je občané mají odevzdat - pak je v poli sbíraly školní děti. Občané jejich obsah rovali.

14. dubna už byla doma M. Parolková. Tábor ve Svatoborčicích u Kyjova, kde byla zavičena, byl rozpuštěn. Fronta slav blíž. A přicházejí lidé, kteří opouštějí Brno chtějící puštní věci přivítat na venkově. 15. IV. nedošly brněnské noviny.

Vojsko - velitel lazaretu - převzalo moc i policií. 17. IV. na večer rozšířila se zpráva, že Rusi jsou už v Brně. Ale nebylo to pravda. (Brněnský poštovní úředník, A Hloušek, telefonoval při burňáku do Jevíčka snad mimoděk něco o převzetí pošty a o vojsku. Rozmluvě se špatně porozumělo, jako by už ruslé vojsko převzalo poštu. Tentýž rozhovor vyslechl úředník v Opatovicích, rovněž z Jaroměřic, a při návratu do Jaroměřic doma hned sdělil ve stejném smyslu. Zpráva se dala různým

fronta

se

blíží,

uprsk -

lici,

pověste

stran pocházející vypadala velmi věrohodně, a přece to byla pověst.) Dne 18. dubna mělo vojsko pohotovost u přikázek. 19. nařízeno, že o 9. hod. musí být každý již doma. 20. IV. byl Hitlerův svátek - ale nebylo to znát. Klid a zádne prapory. Pošta už nebere balíky - časem ani peníze. Lidé už od jara spěchali zasít a sázet brambory. A připravovali se jak dovedli na příchod fronty. Mnozí kopali kryty. Kdo měl zahradu na straně, byl ve výhodě, a někteří vybudovali ukryty schránky. Ti v nižších polohách byli odkázáni víc na sklepy. Původně dost občanů mluvilo o útěku do lesů, ale postupem času se tento názor opouštěl. Kryty vykopali lidé celkem dobře - někdo jednoduše, někdo měl v nich i dveře. Ale 3., 5. a 6. května přišlo. Některé se zaborily, v mnohých byla voda. Na štěstí jich nebylo zapotřebí!

26. dubna padlo Brno, což bylo hned známo, a v závěti šly zvěsti, že Ruň už táhne k Doubravici, ne-li už k Letovicím. Nervozita rostla. Pak bylo slyšet kanonádu ani od jihovýchodu, podle všeho od Vyskova nebo Prostějova. Koncem dubna se objevilo také vojsko slovenské. Bydleli ve vagonech - na nádra-

připrava

krytu

vojáci

slovenští

xí pry' měli dělat rampu pro tanky. Byli pěkně oblečeni, ale chodili bez zbraně.

Dne 1. května šlo obcí větší množství Madarů. Směřují na západ; ptají se, co nového; někteří chtějí civilní řáty, a vyměnili by je i za výstroj.

Madarů

2. května ráno se ví, že Hitler je mrtev.

2. a hlavně 3. V. je řádána vojenská příprava.

Příponáci neradi odjíždějí. Směřují hlavně ke Světlavě a k Poličce. Jedna skupina se vrátila až 7. května. Měla jít přes Poličku až k Pardubicím. Ale od Vys. Myty se vrátili. Transport se blížil k lesům, které, jak se ukázalo, už nebyly bezpečné. Vojenský transport dál nešel z obavy před partyzány, a příprava byla propuštěna domů.

Vojen -

ská

příprava

5. května přijely dílny na opravy automobilů a pod. Rozložily se po obci pokud možná pod stromy. 8. V. dopoledne již nas obec opouštěly.

opravy
auto -
mobilů

V sobotu 5. května po poledni zaslechli lidé poprvé v rádiu zprávy o pražském povstání - volání o pomoc. Zprávy byly nejasné, zmatečné, a tak byla značná nejistota i. b. a 7. května.

Povstání

pražské

Již 28. dubna večer slyšeli posluchači svých rozhlasů, že Německo nabírá příměří, ale jenom

Průbě-
h

Anglii a Americe. 7. května po polední zachy-
na zpráva o jednání o všeobecné příměří. Ale
k věci přestal jít proud a lidé zůstali be-
ze zpráv.

Průběh

Od počátku května procházely obě men-
ší vojenské oddíly, ale 7. V. proud nad obzvy
zestál. Romani též druby vojska i zbraní,
vozy a automobily směřovaly od Usobna
nejvíce k Jevičku, zčásti k Biskupicím, ob-
čas některé oddíly i směrem opačným. Odpo-
ledne proud trochu oslábl, ale pohračoval v
noci na 8. V. a potom dopoledne i odpoledne
téměř bez přerušení k Jevičku, dále k Opa-
tovicím. Jen občas některé oddíly zasta-
vily, aby pojedly, pohrmily a pod. Kolem po-
ledne se rozlehla řada ran - ani ničím ma-
teriálu.

armá-

-y a

Odpoledne 8. května už přece byly jakési
vědomosti o příměří - zčásti to byly zprávy
od německých vojáků, kteří měli slyšeti při-
jímáními přístroji spojení se světem. Onastá-
ropejím konci svědčilo také počínání vojska.

jeje

Odpoledne na prostranné návsi byla řa-
da automobilů i vozů konských s romaniťny
nákladem. A doprovázející vojáci prodávali

některé součásti výstroje, zaminovali některé potraviny (cukr) na jiné, (poptávka byla po věcech,) také i rozdávali a opět jinde ničili. Do ohně se házely nejrozmanitější předměty, které si nikdo nesměl vytáhnout, kousek dál bylo ohrožené auto, jiné ještě hořelo, a jiná byla shozena v potoce, kde tekla větší voda. Obráz konce, rozkladu.

rozklad-

ničení

materi-
-álu

Některé oddíly ještě v obci nocovaly, jiné v noci na 9.V. pohrábaly v zemi na západ, a také následující dopoledne. Vojsko, které tu nocovalo, 9.V. ráno před odjezdem zanechávalo stát mnoho věcí, někde i plné vozy, které sběhlé obyvatelstvo rychle rozebralo - co kdo mohl a unesl.

Mezi částmi, které měly polední zastávku nebo právě projížděly, nastal pojednou poplach; vojsko rychle sedalo do vozů a hnalo konečně z obce, jednotliví vojáci se rozbíhali kam mohli, do lesa na Stráž a pod. To dojížděla rudá armáda a doháněla německé opozdilce, kteří velmi neradi upadali do ruského zajetí. První dojel do obce nákladní automobil, s bílým praporem dne 9. května po půl jedné odpoledne směrem od Lubna (nebo Lubňova) a pokračoval po silnici

Příchod

Rusů

k Jeričku. Tu i řada občanů, rychle ozbroje-
ných puškami, které Němci zahazovali, zajiš-
tovala poslední vazy a pěši. Při tom padlo (u
č. 81) i několik ran, ale nic se nestalo. Lidé
pak vybíhali z domu. Optala se také jed-
na žena: „Tak už je po tom?“ jako po té
válce - tak najednou to skončilo. A vrátila
se domu, aby vyvěsila prapor. Rychle jich
pak přibývalo. — Celé odpoledne pak ještě
bylo slyšet rány, ale to při výrostci v lese
z kratochvíle stříleli z německých pušek.

Později dorazily větrné ruské síly, mo-
torizované i vazy s potahem, a pohračovaly dál,
nejvíce k Jeričku. Vojsko bylo zřejmě v dobré
náladě, byl konec vítězné války. Obyvatelstvo
uvítalo Rusy sice bez přínavy, ale upřímně.
Volaáním, máváním i pohostěním. Bylo už tep-
lo; pochodující vojáci měli řízení. Tu kromě vo-
dy nebylo namnoze ve větrné mřížce nic silnější-
ho než černá káva, která byla na návsi k dispozici.

Odpoledne s vojskem přišlo také několik
žen - vojaček - které zřejmě budily pozornost.

Dorozumění učinilo voláštův obřad. Dost
lidí bylo v Rusku za první světové války, kteří

a
konec

války.

Ruska

armáda

v obci

aspoň z části ruštině rozuměli, a také pomohla
přibuznost řeči a dobrá vůle. - Večer lítalo do
vzduchu mnoho raket rozmanitých barev - to voj-
sko i občané vypalovali zanechané německé zároby.
To se dělalo i později při různých příležitostech, a
snad poslední zbytky raket přispěly k větší slá-
vě Štědrého večera.

Část ruského vojska v obci nocovala.
V dějinách Jaroměřic to ani nebylo po prvé. (Ža
první světové války jedna stará žena vypravo-
vala, že za svého mládí šly od jiné ženy, že
pamatovala Rusy. Bylo to ani za válek napole-
onských; když při domácí lidé na něho vo-
lali „Francku“ nebo „kde je Franček?“, ptali
se Rusi: „Gde Franček?“ hledající Francouze.
Dobrávala při k tomu: Byli to hodní lidé, jenom
že moc snědli. - Také tentokrát se vypravovaly
některé příhody o podobných siláckých výkonech.)

Příští den, 10. května o 10. hod. bylo na
návsi před Hrudovým hostincem shromáždění
občanů na slavní štátního skončení války a
nové státní samostatnosti. Projev zahájil Karel
Finsterle a na to ředitel Fr. Medrlik v krátkém
projevu promluvil o významu dne, o zásluze
rudé armády, maršála Stalina, západních de-

Tábor

lidu

mokracii a presidenta Beneše. Všem se hlucně provolala sláva. Po zahrání státní hymny a doslovu K. Fiurterle, aby se každý zas vrátil ke své práci, byl rozchod. Táboru se zúčastnili domácí dobrovolníci, ozbrojení ukořistěnou zbrojí, kteří připochovali od svého velitelství na četnické stanici.

Už ráno 10. V. byly na řadě domů ruské propagační nápisy, určené patrně vojsku. Zdi-razňoval se význam 9. května, dne vítězství a konce války, a podíl ruské armády na porážce Německa.

Obrav-
xisti

9. května bylo odpoledne v měst. škole zřízeno obravistě, ale nezáčalo již fungovat; druhý den se odstěhovalo. Po příchodu Rusů bylo sem dopraveno asi 20 Němců a pak 1 Rus. Raněným poskytl ošetření místní lékař D. J. Škripstaj (dohud nepřišel lékař ruský) a domácí samaritánky. Během asi 14 dní byli ranění dopraveni do Konice.

10. i 11. ještě táhlo vojsko. Oteplovalo se, a na pilnicích se už tvořila mráčna prachu. Teprve následující dny vojenský provoz slábl. Zatím občanstvo blíž počínávalo roztáhnout vojsko a i některé jeho kaliby, na př. v hodinkách,

protýnkách nebo předních kolech. A kde pro tyto záliby nebylo dost porozumění, nastávala i rozladění. Jinde zas docházelo k příhodám kratochvilným, přivoděným růzností zvyků a náboru, jež je pochopitelná při vzdálenosti, ze které vojáci přišli. Při výměnách ~~to~~ náborů bývali domácí opatrní, pokládající každého Ruska za vyloveného komunistu. —

Německé vojsko na ústupě evakuovalo Němce, kteří byli usadili na vyklizovaném území. Také do Jaroměře přišlo několik rodin (z okolí Nov. Jičína), kteří na vozech vezli rodoma se dalo naložit. U nás je dohnala rudá armáda. Odpoledne brzo po jejím příchodu se jedna tato vytěhovatelka (matka 4letého dítěte) před obecním ~~st~~ hostincem, kde tábořili, zastřelila. Jiná byla následující den nalezena utopená ve studni před č. 99. Obě jsou pochovány na hřbitově.

Několik vytěhovaleckých vozů se 9. 6. večer uchýlilo do dvora č. 92 v úplném klidu a pořádku. Ráno si ^{vojáci} vozy prohlédli, zdali by se jim něco nehodilo. Na to se do načatých vozů pustili domácí, sběhli z okolí, náklad byl několikrát přebrakován a k poledni z

německí

uprchlíci

bradere

něho nezůstalo nic. ~ Dopoledne, v tu dobu, když lidé byli na slavnosti, stala se na 2 či 3 místech záhadná vyhradení, která se ani později neobjasnila.

Vlasov-

ci a

jgich

konec

Pozdě odpoledne 9.V. mluvil poblíž č. 25. se sovětským vojákem člověk ruský. Ruský důstojník se ho zeptal, kdo je. Řekl, že Němec. Ale ukázalo se, že je Rus, člen armády gen. Vlasova. Pod občanským šatem měl německou uniformu. A když se ještě přiznal, onen důstojník jej zastřelil. Je pochován za hřbitovem na severní straně. ~ Německí zajatci, pochyťtani 9.V. nebo později, (někteří přišli ranní z lesů) nebo dodaní z školy (z Bishopie), shromažďovali se v místnosti kina. Mezi nimi jeden sovětský voják poznal svého bývalého důstojníka. Oznamoval to svému veliteli, ten vzal Vlasovce, šel s ním na Kalvarii nad školou levou cestou a ani v polovici cesty jej zastřelil. Je pochován v lese ohromně širokou od cesty v levo (směrem k pile.

Mezi zajatci objevili jednoho es-es-mana. Dva sovětské vojáci ^{odvedli} ho za "vidleky" a tam na kraji lesa popravní. Je pochován na místě kde padl pod osamělým stromem. (Ari nad parcelou č. 2482.)

V lazaretě zemřel jeden poraněný Němec. Je pochován na hřbitově na straně severní.

Když oslábl na ríšicích a v obci vojenský ruch, počal se život vracet zvláda k normálnímu běhu. 12. V. občané už odklízeli přeháčky, (které nastarali v únoru a březnu Němci,) a to nejedliv na Ujizdě (měřeno k Opatovicům); následující dny došlo na ostatní přeháčky.

13. V. zavečer se objevil v elektrické síti proud, ovšem jen pro světlo, byl ještě slabý. 14. začal jízdit vlak, od 17. počala chodit pošta od Prahy; trať k Brnu byla poškozena, proto spojení s ním se dosáhlo později. —

Když z válečné situace začínalo být zřejmé, že fronta může dospět i do našeho kraje, pomýšleli lidé na to, jak uchránit zásoby, - hlavně potraviny a sítstvo. Co se dalo zakopávali do země a také zadržovali, aby se zabezpečili také proti požáru. I po této stránce to dopadlo celkem dobře. Obe armády byly zásobeny dost ranný, a tak šlo jen o malíčkosti - vejce a pod. Ale přece s vykopáváním mnozí dost otáleli.

Ani s německým vojskem ranným nedocházelo k nějakým konfliktům - vojsko samo zjevně nezavdávalo příčinu, a občané proti ozbrojené mo-

Obnova

dopravy

ukrytí

zásob

ci se neodvážovali. Až poslední čas táhnoucí armáda jednala úsečněji, a hlavně posledním den některé Němci si moci vymcovali vydání jízdních kol, aby se dostali dál od Rusů.

Opuštěný
material

Německá armáda zanechala množství rozmanitého materialu nejen v obci, ale i směrem k nádrží, kde stála rozbítá děla, ohrožené automobily, na újezdě, v brodě k Úsobnu, a nad nejvíce podél silnice na Šubířov v lese "loupežníku". (Od Šubířova šel asi hlavní proud vojska, neboť za Úsobnem byla přes silnici překážka.) Zvlášť sem prý lidé chodili pro kořist, ale i dál, k Chornicím, kde stály vojenské vlaky. Mnoho věcí — nejen potravin, ale i součástky radií, akumulátory, spací stroje — naházelo vojsko do potoka, kde po deštích byla větší voda. Následující dny sbírali lidé okolo snarice se z opadávající vody něco vyloučit.

Něštěti
se
střelivem

Když Němci odstřelovali pancéřové pětě, zasáhli za vidlečkami nouzovou chaloupku, která shořela celá (kromě krovu a králíků). Majitel nebyl doma, byl prý v loupežníku.

Dne 11. května hráli si děti s malým granátem. Ten vybuchl a zranil 3 dě-

ti - jedno vážně. - 13. V. učení Hekele vysypal
a zapálil prach z rakety a těžce se popálil. -
27. V. ještě děti za obcí našly pane. přest, kterou
nenechaly na pokoji. Vybuchla a zabila chlapce
Pospíšila z č. 151.

Mnoho střeliva bylo v potoce. Zajatí Něm-
ci je potom sbírali. 4, 5. a 6. června se odstřelova-
ly pancéřové pěstě a pod., později se třaskaviny
svezly za les "háj" na 3 hromady. 11. VI. se odtud
časně ráno svezly 3 výbuchy. Občané byli upo-
zorněni - museli mít otevřená okna. Také u
"červené skaly" u potůčka zůstaly 3 krátery po od-
střelených třaskavinách. Později se takové rá-
ny oxyzvaly z okolí. To už byly doxruky války.

V polovici června jednou k večeru táh-
la zpět ruská jízda - od Opatovic k Úsobru.
Značný oddíl s hudbou, pěkně vyzbrojený.
Občané jej živě zdravili. Potom ještě menší od-
díl bydlel v zámku; doprovázel stádo koní,
kteří se zatím pásli na lukách. Dne 25. čer-
vna oddíl odjel.

15. srpna po poledni se ukázaly na do-
mech prapory. A to bylo znamení, že už je
konec války v celém světě. Japonci skončili.

Shutecné válečné škody v obci neuastaly,
obec se příchodu fronty nedočkala. Kromě zhoře-

úklad

traska-
vin

Konec
války

Válečné

škody

né chaloupky (str. 144) to bylo nastavení překážek v obci, pošlapání části úrody při tahu armád, spásení některých luk, onemocnění po př. i uhynutí koní po příprzech v deštivých dnech a pod. I když připočítáme sněžená vejce, ztracené hodinky a jízdní kola, možno říci, že Jaroměřice po této stránce z druhé světové války vyšly celkem se zdravou kůží. Jiná věc ovšem je několik let útisku, obav, často úzkosti a nedostatku a ztráty na svobodě a životech, o čemž ještě bude řeč.

Příprava

MNV.

Obecní zastupitelstvo od počátku roku do konce války už nemělo žádnou schůzku. Místní národní výbor se připravoval několik neděl před koncem vojny. Jakási ustavující schůzka byla v neděli z rána, pokud se dalo u účastníků zjistit, 29. dubna v č. 297. Výbor měl 6 členů: Kar. Finsterle (předseda), Vl. Čiha č. 214, M. Kocman, L. Schneider, Fr. Hradíra č. 177 a Fr. Medrůk. Pro vojenské záležitosti ustanoven Met. Heger č. 215 a jeho náhradníkem Dr. Jar. Zeman.

Dobrodružný starosta odevdal úřad druhý nebo třetí den po příchodu Rusů.

Prozatímní šestčlenný výbor byl později

rozšířen na počet 24. Kandidáti, dohradním pro-
 rativním výborem navrzeni, byli vyřšeni na obec-
 ní deně s výzvou, kdo proti někomu něco má, ať
 to oznámí. Volba pak byla provedena v neděli
 27. května odpoledne na dvoře ka'meckém. Voleb-
 ní shromáždění občanů zahájil K. Fiusterle, vol-
 by pak řídil Fr. Medrůk. Připoměl vážnost vol-
 by, k níž občané mají přikročit, a vyzval, aby
 si zvolili občany, které považují za nejlepší,
 nejschopnější. Zvoleni byli většinou kandidáti
 původně navrzeni, a to: 1.) Fiusterle K, sklár c.
 312, 2.) Čiha V. zedník c. 214, 3.) Medrůk Fr. řed.
 měst. školy c. 84, 4.) Schneider Lud. rolník c. 53,
 5.) Kocman Moric, poštmistr c. 44, 6.) Thardira Fr.
 zedník c. 177, 7.) Loral Fr., sklárský dělník c. 312,
 8.) Langer Fr. sklár N. Dvůr c. 2, 9.) Pudík Jaroslav
 krejčí c. 57, Čiha Fr., zedník c. 300, 11.) Kimmel
 Fr. zedník c. 16, 12.) Krapil Felix stropník c. 15,
 13.) Karafiát Fr. zedník c. 194, 14.) Drobníček Rich.
 hajný c. 14, 15.) Přikryl Rud., zaměstnanec dráh v. v.
 c. 318, 16.) Šnobl Al. zedník c. 148, Stehlik Jan te-
 sar c. 241, 18.) Vexly Jan, ob. tajemník c. 152, 19.)
 P. Jirů Volný, farář, 20.) D. Jar. Zeman, majitel le-
 sů c. 294, 21.) Fidler Jar. řed. učitel c. 12, 22.) Ku-
 bin Jan rolník c. 82, 23.) Čiha Fr. ml., mlynář c. 115,

Volba

členů

MNV.

24.) Činjan Albin, strojní zámečník č. 41.

K sobě se sešlo na 350 lidí a průběh byl v celku důstojný. Na stranickou příslušnost se příliš nehledělo.

V ustanovující schůzi 29.V. zvoleni: předsedou Fr. Medřík (14 hlasů), I. náměstkem Dr. J. Zeman (15 hl.), II. náměstkem Jar. Fidler (14 hl.)

Rada XV. se volila najednou a zvoleni: Medřík Fr. (23 hl.), Finsterle K. (21 hlas), Fidler J. (20), Dr. J. Zeman (18), Črha V. (16), Schneider L. (16), Ptáček J. (12), Hrazdina Fr. (10 hlasů). Kromě toho zvoleny různé komise, a přiděleny referáty, což bylo celkem bez praktického významu. Kromě těch, které pracovat musely (jako záznamníci, Fidler Jar.) ostatní téměř nepracovaly.

Později na popud strany komunistické přijata zásada, aby v místním národním výboře každá strana měla stejný počet příslušníků. Kandidáty navrhla (komise, v níž byli) vždy příslušná pol. strana; byli s nimi ohlášeni na úřední desce. Nikdo proti nim nic neměl.

A tak z dosavadního nář. výboru vystoupili: Kocman M., Loral Fr., Šnobl M., Stehliček Jan, Veselý Jan, Fidler J., Kubín J. a Črha Fr. č. 115; místo nich se stali členy: Haviger Jos, rolník,

Hekele Jos, domker, Kobelka Jos, rolník č 89, Frant.
Mackerle, stolar č 84, Janoušek Rich č 263.

Parolek Bohumil, sedlák 9, Vávra Leop., krejčí,
Chavráť Frant. č 325.

Ustavující schůze byla 13. října. O předsed-
nictví jednala koordinační komise, v níž byli: za
komunisty Janoušek R. a Přichystal Fr., za nář.
socialisty Drobníček R. a Medrůk Fr., za lidovce
P. Jiří Volný a Hrazdara Fr., za soc. demokraty
Kvapil Fel. a Vajer Ant. Podle domluvy zvolen
předsedou XV Fr. Medrůk, a 3 místopředsedi
ve stejném pořadí: Finsterle K., Fel. Kvapil a
Dě J. Zeman. Také referáty rozdělenu podle polit.
klíče a obsazeny takto: zářobování - komunisté -
R. Janoušek; hospodářství - soc. demokraté - F. Kvapil;
sociální a bytový referát a zdravotnictví - lidovci -
P. Volný; bezpečnost a policie - komunisti - K. Fins-
terle; rolnictví - nář. socialisti - L. Schneider; fi-
nanční ref. - lidovci - D. Zeman; starobní - soc.
demokraté - Lha Vl.; ověta a tělovýchova - Fr. Med-
růk. Dále zvolena řada komisí: pro vydávání po-
travinových lístků, domácí porádky, mléko a vejce,
pro rozdělávání obuvi, hospodářská, sociální a zdra-
votní, pro bezpečnost a policii, dodávky dobytka,
pro chov očen. plemeníků, pro obilní dodávky,

Komise

MNV

komise osvětová, stavební a také finanční, za pušobnosti Nt nyní poprvé zvolená. Všecky komise čtyřčlenné a podle politického klíčů.

Pohlad
ník

Doucl úřadoval bývalý obecní pokladník Jos. Károžný. Teprve ve schůzi 13. X. usneseno, aby pokladník vedl pohladnu až do konce roku a pak ji odevzdal Dcu Zemanovi. S tím pohladníkem nesouhlasil. Byl ochoten úřadovat dál, bude-li mu vyjádřena důvěra, jinak odevzdá úřad ihned. Ve schůzi 27. X. se pro odevzdání pohladny našlo 11 hlasů, pro důvěru 7 hlasů, a 15. XII. byl pokladníkem zvolen Frant. Macherle, stolar, č. 84. O tuto funkci nebyl velký zájem.

Tajem-
ník

Doradní tajemník Jan Veselý v létě onemocněl a počátkem srpna přijal zameštnání v Brně. Bylo potřeba nové síly. Vyprána soutěž, ke které se přihlásili: Chrávat Jan, Jarosl. Petr a Podlzel Fr. z Jaroměřovic a 3 cizí uchazeči. Ve schůzi Nt 26. srpna dostal Fr. Podlzel 10 hlasů, J. Chrávat 7 hlasů. Kancelářským pomocníkem (na něj byla soutěž) ustanoven Fr. Podlzel č. 259.

15. XII. zvolena nová, dvanačtičlenná finanční komise, která má (podle ustanovení O

NV) polovici členů z MNV a polovici z občanstva
ostatního. ~ Dne 27. XII. schválen obecní rozpočet, kte-
rý vykázal příjem 124.646 Kč, potřebu 254.907 Kč,
schodek 130.261 Kč. Navrženo uhradit schodek
přírůžkami, přiděly ze státní pokladny, a kdyby to
nestačilo, žádat o úhradu vyrovnávací zemský fond.

Dne 15. zář. byla v sále u Hrudu (v př-
zemí) volba volitelů. Volba byla veřejná a účast
občanstva a výsledek byl dohodnut předem. zvoleni:
za KSC: Finsterle Karel a Přikryl Rudolf, za SD:
Čiha Jiří a Čiha Vlad., za NS: Vlně Ludvík, Jar.
Fioller a Drobníček Rich., za lidovce D. J. Zeman
a Fr. Podlehl. Počet členů za tu kterou stranu
byl určen z Mor. Třebové. Dne 30. IX. tito volitelé
jeli do M. Třebové a volili ONV a delegáty pro
volbu členů ZNV. - Z Jaroměřic byl členem
okresního nár. výboru - ještě před nále v Jeničku;
řed. Fr. Medřík; od 30. IX. byl náhradníkem.

Hned po příchodu Rusů utvořil se dobro-
volný ozbrojený sbor, jemuž velel por. v zál. Met.
Heger; jemu pomáhali Červíněk Fr. (č. 173), Jedlička Ed.,
Parolek Fr. (č. 124), D. J. Zeman.

Šlo o hlídky na cestách, o střežení zajatých,
zajistěných a voj. materialu. Část dobrovolníků ko-
nala službu v Chomvicích a část na nádraží Jeví-

Dobrod-

nici

ko-Jaroměřice. Bylo tu drvo, které kličovali dobrovolníci, a obilí, kličované sovetskou armádou; obě se ztrácelo.

Od 15. května byli ke službě zarádno určeni jen bývalí vojáci - ~~ne~~ nerozjáči jen když se dobrovolně přihlásili. Rozkazy bývaly k večeru u č. 72., kde byla četnická stanice. Tam se shromažďovala kořist, zbraně a pod. vojenský materiál. Ve zmatku na začátku něco odtud zas zmizelo.

Zajati

Zajatci byli shromažďováni v kině a v obec. škole. Postupně byli odváděni směrem na Kouci; bylo jich na 300. Koncem května se přestěhovali do nové školy (č. 107), část jich ještě pomáhala o zničených, zbytek odešel 9. srpna.

Část zanechané německé kořisti si rozebírali občané (velmi nerovnoměrně), část opatroval národní výbor. Skladiště měl u Hrudu, též v městanské škole. Od Hrudu se zásoby, aby nebyly tak na očích, na radu jednoho ruského důstojníka, odvezly do obecní školy. Ze zásob se živili rajištěm, zajatci, přilepšovalo se osobám, které jely s přípití a pod. Když byla špatná doprava, dělala se obchodníkům do prodeje mouka z těchto zásob. Po právu patřila kořist buď

vitězné armády nebo čs. vojenské správě. Tuto správu na to asi někdo upozornil, a v polovici září si přišla k MNV pro stržené peníze (přes 10.000 Kč.) a také pro konzervy, o kterých rovněž věděla, a kterých bylo ve skladisti u Romerů ještě skoro 700.

Národní stráž podléhaly velitelství v Jevíčku, jehož obvod byl rozdělen na úseky. Úsek jaroměřický obsahoval: Jaroměřice, Nový Dvůr, Chobyni, Klacký, Týrskou, Trpin, Osíkov, Brězinky, Vražné, Chornice a patrně i Briskupice. Prakticky se působnost i velitelství jaroměřického úseku projevovala jen v Jaroměřicích, p.p. v Chornicích.

Počet potřebných strážných se zmenšoval, později bylo jen několik placených členů stráže a podléze byla stráž zlikvidována koncem června.

Dobrovolník, člen stráže Brét. Pataák, syn dřívějšího šafáře v Jaroměřicích, byl v Chornicích nešťastnou náhodou nebo neopatrností postřelen v ubikacích a následující den, 30. května zemřel v Mor. Třebové v nemocnici. Je pochován v Jaroměřicích.

MNV zajímal a vyšetřoval několik osob. Byl to především Frant. Pospíšil, švec v Brně, jehož žena měla v Jaroměřicích domek č. 151, za války ob-

Národní

stráž

+
Pataák

novemý bez ohledu na náklad. Byl viněn, že vystupoval jako Němec, děti posílal do německé školy, vyhrožoval gestapem. S určitým, jasným obviněním se nikdo nepřihlásil. Asi proto byl propuštěn. Ale nedal pokoj, byl zajištěn znovu, dán do tábora v Jevíčku. Odtud přešel do Brna, kde se držel na svobodě.

Lad. Dvořáček byl chyten hned prý den. Obviněn, že jako resident min. zemědělství byl horlivější než je potřeba, že horlivostí svou způsobil, že Kozlovský z Václavů přišel o život. Bránil se, že plnil jen rozkazy, a případ Kozlovského projednávala kriminální policie. A že Kozlovský prodával obilí za ceny skutečně lichvářské. Dvořáček opravdu měl pověst obávaného kontrolora, (a byl asi ochoten sloužit každému pánovi). V Jaroměřicích, kde bydlel v č. 328., v celku nebylo zlaštůvek stížností. Funkcionáři obecního úřadu o nastávajících prohlídkách věděvali napřed. Byl vnuceným správcem mlýna pod hájem, ovšem k malé radosti majitelů. 6. srpna byl odveden do Jevíčka, ale ještě se na několik dní vrátil – na obci dodělával „osemí plochy“ pro účely zásobovací.

Jos. Hilscher z č. 3, Němec, čteník v.v., obvi-
Ferd. Hebrantek.

něm, že se 3 případech udal. Přiznal se a uvedl, že to učinil na popud Ferd. Kudrouška č. 5.

Hugo princ Thurn-Taxis, Němec, člen vysoké šlechty, majitel jaroměřického statku, důstojník německé armády, obviněn, že se přičinil o zábor Biskupie a ostrůvku Brodeckého, také i hus jaroměřického katastru (lesy) se octl za hranicemi. Za jeho pobytu v obci (za ústupu z Normandie utrpěl zlomením nohy a chodil se dřevna kolem) nebylo na něho stížností. Žlást jeho žena demokraticky si vedla. Bylo známo, že prodávala lidem značná množství obilí za úřední ceny. (V povinných dodávkách nebyla příliš horlivá.) Několik lidí k Thurn-Taxisovi o pomoc, když gestapo někoho z obce chytilo. (2 nebo 3 případy). Postižení se brzo vrátili; je ovšem těžko určit, co bylo pravou příčinou jejich návratu. Po příchodu Rusů se na námku objevil republikánský prapor. Druhý den byl Thurn-Taxis zajištěn. Při vyšetřování se hájil, že o zabrání Biskupie se mrazil jeho otec, (zatím mrtvý), on nikoliv, a o obsazení brodeckého ostrůvku jednal s Göringem Mrákava z Runářova, usedlý v Berlíně; a že sám měl i vzdálenou účast na atentátu na Hitlera (nevazání styků s některými činiteli v Belgii). Od 30. čer-

Thurn-

Taxis

vence na telefonický rozkaz min. vnitra (o němž
přijíždělo nebylo jasné, kdo jej poslal) se setření
dalo na sobotu. Hlásil se o práci a pomá-
hal na obecním úřadě. Ale 5. srpna byl odve-
zen do tábora do Jevíčka, odtud do Mor. Trě-
bové a odtud později z nemocnice zmizel.

(Jeho matka byla rozená Belgičanka. V srpnu při-
jel pro ni do Biskupic belgický vojenský vůz, říze-
ný ženou, se dvěma ozbrojenými muži, a proti vů-
li strážce ji odvezli. Vůz byl nice pronásledován i
zadržen, ale výsledek byl, že stará kněžna přece
jenom se dostala pryč. Její bratr byl belgickým
vyplancem ve Spojených státech a byla vzdálená
příbuzná s belgickým králem.)

Zajistění bydleli v č. 71, později v nové škole
č. 107. Vyšetřoval je člen NV G. J. Zeman.

Dne 12. května šel z Jevíčka do Komie transport za-
jaten^{Dobrnice Rudolf}. V Jeronýmcih mezi nimi někdo poznal
Kizhlinka, bývalého komínáře v Jevíčku. Byl přijí-
mezi Poláky a s nimi snad se chtěl dostat pryč
z Jevíčka. Byl dodán na četnickou stanici a pak
vrácen do Jevíčka.

Občane, kteří měli málo pole a necho-
vali hovězí dobytek, měli za války potíže s pl-
něním kontingentu masa. Hrozilo se jim zá-

kazem chovu drobného zvířectva, a zčástkem února skutečně 40-50 zákazů přišlo. Ale chov hned zas byl povolen a v platnosti zůstaly jen 2 zákazy.

Dne 19. února byla v obci hospodářská kontrola. Část předpisů jistě nebyla splněna - proto se naléhalo na zemědělce, aby zvýšili dodávky. Při tom byla řada prohlídek. Po nějakém jednání většina ještě něco přidala, což bylo výsledkem a účelem kontroly. Komise byla početná. U oběda bylo 28 osob. - Při takových příležitostech obecní slouha Hrbeta měl dopoledne za úkol sehnat po obci živobytí, (mouku, tuk, vejce ap.) aby bylo z čeho vařit a aby komise byla v dobré náladě. —

Prohlídka

V polovici února nařizeno připravit dřevo do generátorů. Kdo měl lesa do 5 ha, tomu uloženo $\frac{1}{2}$ m³, kdo měl víc lesa, 1 m³. Občané dřevo připravili, ale k odevzdání většinou už nedošlo.

Na 73. a 74. zářebovací období bylo jen po 5 kg soli.

Koncem dubna obchodníci vydávali spotřebitelům cukr i na přívětivé období. U nás vydávali kolem 11 kg na osobu. Úprava snad ne-

byla všude stejná. Kolem 25-28. dubna jezdili občané do Hornice nebo Vranové, kde dostávali po 15 kg na listek, u Litovle pak až 20 kg.

Zusob-
ram

Po válce ~~z~~ hlavně po zničení nastalo v zásobování přece zlepšení a matelné uvolnění, i když se nesplnila všechna očekávání (jako u dávek masa). Ž úrody r. 1945 měla obec předepsáno dodat: obilí chlebového 1336 g a krmného 848 g. Do konce dubna 1946 zemědělci dodali: 1259 g chlebovin a 254 g obilí krmného.

Odvod
kon

Dne 10. ledna byl v Boskovicích odvod koní - tentokrát žádný nebyl odveden. 5. dubna byl v Boskovicích nový odvod, odvedeno 5 koní. Za jednoho zaplatili 18.000 K, ostatní byli lacinější. - Po válce byla klasifikace koní, hlavně těch, kteří pocházeli z války, 30. srpna v Jeričku.

Dne 28. května byli v Jeričku u přehlídky muži, kteří už sloužili. Ze 70 odvedeno 27. V týdně od 4-9. června nastupovali. 24. srpna byl odvod těch, kteří ještě nesloužili. Ze 103 odvedeno 95.

Dne 5. července, na svátek sv. Cyrila a Metoděje, byla na Kalvarii církevní slavnost.

nost na poděchování za šťastné skončení války. Za
křehkého počasí při dopoledních bohoslužbách bylo
vlastenecky laděné kázání (posílené místním pos-
hlasem) Aloise Vašici, vrchního kaplana u
Sr. Mořice v Olomouci, odpoledne po kázání
těhož Vašici projev Dr. Zeleného o poměrech,
jak jerazil v koncentračním táboře a pak
vězněního Hradu z Jaroměřic č. 177. Na
Kalvarii byla návštěva lidí z okolí, kteří přišli
jednotlivě i v procesích.

6. července o 9. hod. večer bylo před c. 34
shromáždění občanů na paměť Husovu. Uči-
tel Kratochvíl v projevu uvedl, že Husité byli
porazeni teprve, až se Češi pobili sami mezi se-
bou. To buď pobídkou ke svornosti.

29. srpna večer byla u pomníku padlých
vzpomínka na slovenské povstání. Učitelka
Fojtková vyložila, že povstání, i když bylo po-
tláčeno, ukázalo smýšlení Slováků a posílilo
postavení československé vlády za hranicemi.

28. září byla u Hrudu (c. 34) manifesta-
ce za spravedlivé hranice. Referoval St. Růžský
z Prahy. Návštěva dobrá.

28. října byl M. V. pozván na bohoslužby
a oficiálně se jich zúčastnil. Večer o 9. hod.

Učitel

Hus

na Kalva-

rii

Hus

Slovenské

povstání

28. X.

shromáždili se občané u pomníku padlých. Řečník u. Hartl redukoval potřebu práce a svornosti. Následovaly recitace a hymnou shromáždění končilo.

8. listopadu byla večer v kině oslava ruské revoluce. Mluvili major Haman a oab. u. Vypoužil z Mor. Třebové.

29. července byla v Jevíčku národní manifestace, na níž promluvili Matula a Bátková. Také jaroměřičtí se ručičtí; o 9. hod. dopoledne odešli do Jevíčka v průvodu s hudbou.

Po vánočních prázdninách děti školy občanské chodili si do školy jen pro úlohy - pravidelné vyučování začalo až 25. března.

Občanská

11. IV. byla škola uzavřena. Po válce se vyučovalo od 1. června do 19. července. Do občanské školy přišly z obecní všechny děti příslušného stáří - proto bylo 7 tříd. Do konce války byli ustanoveni: řed. Medrůka Fr., učitelé Hajný B., Kratochvíl Jos., Geriš J., Hartl K. a Wondrová H. Po válce přišli: Vytavěl Karel, Letfus Jos., Stichová Marie, Vítková Z. d., Wondrová Marta. 4. června nastoupil vojenskou službu u. Geriš, který se vrátil 15. X., a u. Hartl, který se vrátil koncem září. Po prázdninách ve 4

škola

třídách a 2 pobočkách bylo 207 dětí. Závra ubývalo - tak, jak se lidé stěhovali z Jaroměřic. Po prázdninách kromě ředitele náleželi ke sboru: B. Hajný, J. Letfus, Wondrova M., Wondrova H., Sedlatý J. (odesel 15. XII.), Čižanová Jiřina (odesla 15. XII.), K. Hartl (od října), Geriš J. a Schneider B., oba od 15. XII. - Po válce byl školní újezd rozšířen o obec Lubířov - zatím neúředně. - Řed. Fr. Medřík byl od května do 31. VIII. okresním školním referentem. (Podle sdělení ředitele školy).

Také na obecní škole po vánočních prázdninách (do 30. I.) si chodily děti dvakrát týdně pro uhlíky (pro úsporu topiva). V první třídě to dobře šlo; proto děti proti nařízení chodily do školy a přinášely si dřevu na zatopení. V březnu byla škola částečně obsazena vojskem. Od 4. IV. je vyučování pravidelné, pokud na ně stačily 2 místnosti. 18. dubna bylo vyučování zastaveno a po válce se učilo od 7. VI. do 19. VII. 4. VI. rukovali Bedř. Schneider a M. Dosedla, které vystřídalý Šl. Medříková a M. Wondrová; obě nastoupily z Hor. Štěpánova. 12. VI. nastoupila A. Křejarová z Kořence a M. Wondrová odesla na školní obřanskou; 18. VI. Olga Slouková byla přeložena do M. Trčové. Před koncem vál-

Obecná

škola

bylo 218 žáků v 6 třídách. 18. VI. odešel 6.-8. školní rok na školu občanskou a zbylo 155 žáků v 5 třídách. Po prázdninách dorazil správce K. Kovářek odešel do Jevíčka a správu se ujal Jar. Fidler, který byl za války pensionován. Učitelství dále tvořili: Em. Čižanová, Jar. Kubiňová, Věra Frgtová a od 1. X. Mar. Slajnyšová. - V 5. třídách bylo na počátku školního roku 150 žáků (81 chlapec a 69 děvčát). (Podle rozdělení řidičského učitele a školní kroniky).

Školka

Dětská školka měla prázdnou od vánoc do května, po válce byla umístěna v Brudci (č. 34), ale většina byla venku. Po prázdninách našla umístění v zámečku. Zapsány byly 53 děti. Ubyvalo jich podobně jako obyvatelů v obci, takže koncem roku 1945 bylo 40 zapsaných.

Kino

Kino hrálo po novém roce dva programy týdně; poslední představení bylo 28.-30. dubna. Do konce války oběhlo 15 filmů německých, 16 českých a 2 jinojazyčné, celkem 33 filmy a 120 představení, která navštívilo 23.800 návštěvníků. Po válce zahájilo kino až 6.-8. října (dříve nedostalo film) a do konce roku předvedlo 9 programů (8 českých repris a 1 ruský). Představení celkem 43, návštěvníků 6.230. - Kino bylo ja-

ko jiná kina sestátne, ale do konce roku ještě nebylo formálně převzato. — Od 20. ledna se ke vstupnému vybírala přirážka 1 K, a to 50 h na roc. účely a 50 h na podporu filmovnictví. Z prvé částky křtává obci 20 hal. — V únoru už se v kině netopilo.

Po uzavření silnice mezi Uhrobrnem a Štěpánovem nejezdil autobus ze Štěpánova do Jericha, který také vozil poštu. Od počátku dubna jezdil poštovní povoz z Uhrobrna do Jericha. Po válce byla ke zdejšímu poštovnímu úřadu opět přičleněna poštovna na Šubířově. — Koncem roku 1945 bylo v obci 210 koncesionářů rozhlasu.

V půli května část poradky četnické stanice přemístila do Chornic - v obci zůstali jen 3 četníci, ale po několika dnech i ti odešli; 27. května byla obec bez četnické stanice. Nová stanice počala působit 10. července a byla obsazena 2ma četníky. Velitelem je vrchní četn. strážmistr Josef Musil. Obvod stanice tvoří: Uhřice, Šubířov a rada Chobyně, Jaroměřice s radou Nový Dvůr. Po jakési tiché dohodě mezi stanicemi Jaroměřice a Jericho zaležitosti v domech, na západ od nádraží vyřizuje stanice jeričtá. — 28. května odjeli také finanční strážníci, přidělení dříve obecnímu úřadu.

Pošta

Četnická

stanice

Za války utrpěla i obecni knihovna. Z
 přírodního množství knih muselo být 252
 knih vyřazeno a odevzdáno okresnímu úřadu.
 Po válce bylo z nich z Borkovic vráceno 51 knih,
 ostatní se ztratily. V místnosti, kde přede
 knihami stály, byli vojáci. Dne 9. a 10. května
 se ztratilo 136 knih, a po válce se vyřadilo
 20 knih (hlavně dar býv. min. lid. osvěty). Ně-
 které knihy, považované za ztracené, ještě čtená-
 ři vrátili, a po nákupu koncem roku měla
 knihovna 1147 knih (934 záložné, 109 naučných,
 104 dětské). Knihy nejsou k dostání, cena jejich
 stoupla, takže z rozpočtových přidělu se
 knihovna špatně doplňuje. — Během roku
 120 čtenářů učinilo celkem 3495 výpůjček.

Dne 1. června večer v sále u Hrudní
 se vysílal rozhlasový pořad propagace Sva-
 ku české mládeže. Po pořadu se ustavila
 jaroměřická pobočka s prozatímním výborem:
 předseda Čmela Václav, jednatele: Flekele
 J. a Polák J. Proložení činnosti odcházel
 z Jaroměřic, byl výbor ještě dvakrát změněn,
 a to 27. VI.: předseda V. Čmela, jednatele
 Jul. Lieblova a Jan Hradíra, a konečně 4. X.:
 předseda Kar. Hartl a jednatel Josef
 Letfus. — Dne 21. a 22. července pořádal

knihovna

Svaz

české

mládeže

Loax v místnosti kina akademii. Zdařily' program měl slabou návštěvu. V úterý na to se na plotě objevil plakát, na němž se „volá do dváře“ těm, kteří nepřišli, aby se stýděli (učitelé, zemědělci, dělníci, a mladi), a že „budoucnost musí být jiná“. Forma tohoto projevu vzbudila pozornost. — Dne 19. srpna pořádal SČM obzůnky. Na návsi provedeny staré cviky a na školním hřišti po krátkém projevu řed. Medrůka (který pobídl ke sovine práci) zatančena beseda a pak byla volná zábava. Večer tanec. Návštěra byla hojná. Před tím dal SČM opravit pomníka padlých, na němž byl ras odkryt nápis, za války náterem zastřený. — Místnosti měl napřed u Hrudu, od října v xámku. Chyběla místnost s jívistém.

Dne 3. června v místnosti kina mnoho občanů vyslechlo projev min. řed. Vějedlého o jednotné tělocvičné organizaci. Došlo pak k ustavení místního přípravného výboru, v němž se sešli zastupci Děln. těl. jednoty, orla, sokola, sport. klubu a federované těl. jednoty (komunisti). Výbor (za předsednictví Jar. Fiedlera) nedospěl celkem k žádným positioním výsled-

Tělový-

chova

kům, ač se ze začátku osvědčovalo hodně dobré vůle. Pořádějí bez sjednocení skutečnou činnost zahájili jen sokoli, a i ti s obtížemi (nedostatek cvičitelů a nevhodná místnost).

Orel jako spolek byl obnoven, ale do konce roku vlastní činnosti nevyvíjel.

SK.

J. K. Jaroměřice slavoval 10 let svého trvání dne 29. července. Po koncertě byl na hřišti sportovní program: košíková, volejbal a kopaná, kterou hrál s ČAFK z Brna.

Včelari.

spolek

Včelařský spolek po skončení vojny sdružoval včeláře z Jaroměřic (v počtu 33), Šubířova (2), Chobyň (1), Biskupic (6), Libšejna (2), Nectavy (1) a Březinek (2). Dne 26. července dodali jaroměřičtí včeláři do jevičského sanatoria 156 kg medu, a to na poukaz zásobovacího oddělení okresního nár. výboru v Jevíčku. —

Záložna

Trvalý příliv vkladů do Občanské záložny trval. Po válce brala záložna do úschovy marky (24-26. května) a 8. června drobné německé peníze. Dne 22. července byla valná hromada za r. 1944. Po hladkém průběhu zvoleni disavadni funkcionáři.

Podle příslušného dekretu musela být ale
porodějí zavedena přece jinou nár. správou.

— V počasí počal rok mírnou xi-
mou se sněhem, v polovici ledna dále sněžilo,
také přituhlo. V únoru se zima mírní, tep-
lota okolo nuly, po mraxích kolem 20. taje
sněh. Začátkem března studené víchřice a
sněh, což pokračuje až 10.; koncem března
slunečno a oteplení. Do konce měsíce větší
nou rozeto. Po desátém dubnu se reji řepa
a sázejí brambory. Lidé spěchají s polními
pracemi. Počasí se střídá. 13. IV. bouřka,
pak déšť, 15. mráz. 20. IV. rozkrétají třesně,
konec měsíce deštivý a chladný. Paké 3.,
5. a 6. V. přišlo; pak se postupně oteplovalo, 13.
už bylo horko. Po deštích 19. a 20. se ochladilo,
což trvalo do 26. Koncem měsíce oteplení, kte-
ré pokračuje i v červnu. V červenci bylo ne-
stálo, v polovici nastalo zlepšení, 19. začínají
žně. Bylo potřeba pracovních sil. 27. VII. přišli
na žně chlapi a děvčata z Mor. Třebové, 30.
další oddíl, a pobýli tu tři neděle. Kromě
bouřek nebyly žně rušené a do polovice srpna
bylo po žních, většinou i vymlácené. Úroda
prostřední. Práci se účastnili i zájatci, pokud

Počasí

polní

práce

tu ještě byli. V září je teplo a sucho až do 23., ale pak 14 dní poprchávalo. Brambory se kopaly od polovice září. Děť práce zdřevěly. Počátkem listopadu bylo petáne, v polovici přišlo, 19. byl mráz, který všem povolil. Po 10. XII. padá sníh a jsou mrázy, ke 20. obléva, která trvá až do konce roku. —

Vlivem nevhodného počasí vyrostlo velmi málo keli. Bramborů bylo prostředně, ale byly zdřevě. Na podzim r. 1944 velkostatek a někteří rolníci zaselí řepku. Většina přemovála; ale v květnu ji napadli dřepčáci, takže skoro vůbec nevykvetla. Bez mála všechna se musela zarat.

Počet

zvířat

Při počítání domácích zvířat začátkem června napočteno: 106 koní, 449 hovězího dobytka, 436 prasat, 689 koz, 12 ovci, 283 kuřata, 1047 slepic, 677 housat, 125 hus, 2 kačeny a 3 kačata.

Během r. 1945 dodali zemědělci do sběrných 121.509 l mléka. Spotřebitelům se prodalo 51.887 l mléka tučného a 22.282 l odstředěného, dohromady 74.169 l.

Obyvatelé

V dubnu bylo v obci na 2150 lidí, poslední zásobovací období 1810. Úbytek obyvatelů

počal na podzim, a nejvíce počátkem prosince.
(Podle zářezovacího odd. úřadu M. V.).

Během roku bylo v obci 46 ženichů, 36 narozených a 22 sňatky. (Podle farn. úřadu).

Razítka

nar.

výboru

Prvního razítka užíval místní úřad hned po válce, dokud nedostal razítko zřetelnější, druhé. Zhotovení třetího razítka, které má místní znak, se zdrželo. Běžně se na spisy stiskují poslední dvě razítka.

Zářezovací oddělení užívá zpravidla razítka s použitým textem - bez znaku.

Dne 9. V. bylo v zámečku ubytováno vojsko, také důstojníci. Někteří občané poučili Rusy, že Thum-Taxis je německý důstojník, a že je tu německý majetek. Ráno si vojáci vzali něco kořisti, na to se do zařízení pustili

Lámech

jeho

vyplením

jaraměříčtí, a ka'mek byl vyrabován doko-
 nale. Konec zapráhla armáda do rozu, ko-
 vězí dobytek odehnala. Šafář, který měl
 své vlastní kraje ve dvoře, měl co dělat,
 aby si je uchránil. Protože vyrabování ka'm-
 ku nebylo jediné (také v c. 92, viz str. 141),
 H. V. dne 12. V. vyhlásil tabuem, že pool-
 tčickým trestem je zakázáno plemnit u ně-
 měckých občanů, a nařídil, aby každý
 vše vrátil, má-li nějaké vojenské věci,
 předměty ze ka'mku nebo od jiných Němců.
 14. V. lidé nosili věci naxpět. Sklad vra-
 cených předmětů byl v ka'mku, kde už
 byla národní stráž. — Někteří informovaní
 praví, že část vráceného se ztratila podruhé.
 H. Krum-Paxis byl zajištěn, jeho manželka, kte-
 rá něco prádla v šatě zachránila, bydlela na-
 před v c. 118, čas v c. 342 a pak v bytě šafa-
 řově (který byl od Vyskova a vrátil se zatím
 domů). Tam se jí narodilo třetí dítě. Inakila
 se ziskat čs. příslušnost. Kolem 20. VIII. odjela
 do Brna, kde, pokud je známo, žila s p. Lor-
 kem, jenž byl za jejího hospodářství na statku
 adjunktem.

Ve dvoře zatím bylo aspoň několik koní, pochy-

taných v poli. Byly to zbytky rozpadlé armády.

M. V. ustanovil na statku národního správce, (Fr. Hrazdírka č. 177) kterého okresní nář. výbor, t. č. v Jeričku, potvrdil. — Už 10. V. pry někteří ruští vojáci měli zámek vyhodit do vzduchu. Vskutku ani některým domácími občany se tento nápad, vyhodit nebo zapálit zámek, nejevil příliš pošetilý. Snad to byla reakce na prošlá válečná léta, uvolněné napětí a výbuch radikálního a snaha dělat tu revoluci za každou cenu. —

Vždyť lidé byli už delší čas pod vlivem mračlostí neobvyklých.

Začalo to r. 1938. Jaroměřice se ocitly na hranicích a dlouho se nevědělo, nebudou-li také zabrány. A dost trápení povstalo z toho, že lesy byly za hranicemi, takže při cestě do lesa bylo potřeba propustky. Po novém roce 1939 dozrávala situace na Slovensku a mnozí občané se netajili odsuzujícím míněním. 15. března však zaujal mysl lidskou jinak. Lidé se neradli podřizovali strohým nařízením, bylo jim mnohé proti mysli, ale už pokutami, když ne jinak, byli přinuceni poslechnout.

Brazil bylo cítit tlak národnostní - německé na školách - přednost německý v úřadech

Hospoda-
ření

ve dvore

Poměry

r. 1938-9

Stavba

I. posch.

domu

č. 181

i obecní státník Jos. Hrbata dělal zkušku z němčiny (22. VI. 1942). Občané těžko chápali, proč by si nemohli postavit školu. Tehrát na jaře 1940 vyšší úřady doporučily obcím, aby od novostaveb škol upustily. A tu se právě stavěla měšťanka v I. patře obecního domu. Naštěstí ještě před tím „doporučením“ na radu okresního hejtmana žádala obec o povolení stavby „kulturního domu“, ačkoliv návrh byl dělán pro školu a obecně se vědělo, co se stavit. Však to také jevičský komisař Kishling vytkl jaro-měřickému starostovi, který se ale polekal. Ale když se záležitost utíčila, zas si stavbu pochvaloval: „to byla trefa;“ neboť opravdu poměrně rozsáhlá budova se postavila v poslední chvíli.

Po
smrti

Hledrichové

Po smrti Hledrichové s rozehříváním se čítaly seznamy popravených, až se v nich našel i mj. Fr. Kopulety, který poslední dobu bydlel v obci (č. 48). O vojenské problematice (6. VI. 1942) se trochu vědělo o den napřed, ale myšlelo se, že se týká hlavně zásobování. Nastalo rychlé schovávání zásob a dlouho do noci bylo po obci slyšet tlučení.

Se zásobováním bylo trápení. Příděly potravin nestačily, i když zásobování bylo lépe organizováno než za první světové války. Stále se náležalo na zemědělce, aby dodávali. Ti pamatovali jednak na sebe, protože ani samosobitelské daňky nestačily, pak na své dílničky, průbuzné, známé a v některých případech ještě i na neznámé. Lem obilí na černém trhu bylo těžké zjistit; pokud je známo, byla běžně 4-500 K. — Obilí se mlelo ve mlýnech bez povolení. A zdálo se, že kontrola ve mlýnech byla mírnější než ve válce předešlé. Cena mouky stoupala průběhem války a platilo se 15-18-20 K za 1 kg. Potřební lidé se dost obešli ve mlýnech, v podhájském ovšem jen do zavedení vnucené správy (z jara 1943). (Předáními, která se týkala podhájského mlýna [str. 96] měl dle všeho co dělat řet. str. v. v. Jos. Hilscher z č. 3, a to prý na popud některých zaměstnanců ze mlýna. Podle spolehlivé informace průběhem pětiletí kontrolor Lad. Dvořáček nalezl na vedoucího M. Toula a radil mu, aby se přiznal, že se mu nic nestane. Ten podlehl a uvedl některé, jímž mlel bez povolení; trest ho ovšem neminul, i když řet.nická stanice, při pětiletí sučastněná, dělala

Zásob-

vám

a ceny.

Mlý

Mlýny

co mohla).

ukry
va'm

Vzácné bylo maso a zvlášt tuky. I tím souvisely domácí porážky a hlavně, jak se zabitě prase vážílo. Kontrola obecního úřadu byla zhoršovaná. Pokud je známo, pravidlem navažila měně. Některé porážky zdravých prasat se prohlásily za nucené. O tom už musel vědět zvěrolékař.

zářok

Počet slepic, podle něhož se odváděly vejce, se zatajoval. Chodily ovšem kontroly a slepice se musely schovávat. V obci se snažili vypátrat, kdy kontrola přijde. Chodily též hlídky na nádraží, a příjezd „podezřelých“ mužů konem hlásily v obci. To se ve chvíli rozneslo, a slípky už křičely, jak je lidé ukrývali. ~ Někdy se zpráva o příchodu slepičářů neosvědčila. Před velkou nocí r. 1944 je očekali s porchovanými slepicemi několik dní, ale marně. —

Horší než ukrýt slepici bylo ukrýt kozu. Ale i to se muselo udělat. Při jedné prohlídce občané se Stráže zavedli přebytkem kozy do lesa Kadrmany.

Kdo neměl vlastních zdrojů potravin, nebo neměl zač vyměňovat, opravdu strádal. Kdo byl producentem producentem potravin,

dovedl pochovat, nebál se a vydržel nátlak, jímž nutili k dodávkám, nemusel trpět velkou újmu v jídle. Ale k tomu bylo potřeba dobré národy. Kdo ji neměl, vystál mnoho strachu.

Občanstvo bylo neustále pod vlivem německé propagandy, rozhlasem nebo tiskem. Ale přes všechny zákazy a překážky bylo také ve spojení se zahraničím, a i v dobách, kdy měli Němci vojenské úspěchy, udržovala se jakási víra, že se to zas nějak přivrátí. V projevech ovšem bylo dobře být opatrný.

Skutečných Němců bylo v Jaroměřicích psokrovnu, a byli na vojně. Jejich ženy, Češky, kromě někteřích slovních písků, kterým svedly při výměně náborů, byly celkem pokojné. Vytrvavě se choval Lad. Půle, brusič, který se přihlásil k Němcům a byl u nich, dokud jej sami nevyhloučili (asi v únoru 1943). Po válce byl v Mor. Třebové nár. správcem zivnosti pohodnické. —

Ráda lidí z obce musela jít na práci do Německa. Velkou většinou se tomu údělu vyhýbali jak mohli. Německo bylo přece cizina, nařikali si na zárobkování, a postupem války přibývalo nebezpečí z náletů. Několik jich z práce zběhlo a uhrývali se doma, někdy i v lesích. To ovšem neruamenalo, že by obec necho-

Nařada

Jaromeř-
řičti

Němci

Práce
v
Německu

šli po dědině. Přes to byli „nevěstní“. Nemohli být přihlášeni k rasobování, a tím se jejich postavení ztěžovalo. Úřady je hledaly, četníci se po nich poptávali, ale nemohli je vypátrat. (Ve skutečnosti pravidlem o nich věděli). Říkalo se jim také jaroměřičtí partyzáni. —

Partyzáni

a,
spojení

s nimi

Skutečných partyzánů v Jaroměřicích nebylo. Bylo jen spojení se skupinou u Hartynkova, které udržoval R. Přikryl. Také zprostředkoval spojení Rusům, kteří sloužili u německého kníského lazaretu, a chtěli přechnout. Partyzáni je čekali po 3 noci na silnici z Biskupic do Větravy. Ale přehala spojka, která měla Rusy zavést na místo. Partyzánům říkala, že Rusi ještě nejsou domluveni, a Rusům, že ještě nemá hesla. Netrpělivi Rusi se jednou v noci dali přes Kalvarii na jih, kam také měli nějaké spojení. Ale příjdouce za Háj k lesu uhřevického, dostali se do palby kulometné. Bránili se několika granáty, které s sebou měli; část se jich vrátila, část ne. Poté jeden Rus se dne se vypravil na kole do Letkovic a přinesl zprávu, že smíchovci jsou mezi partyzány, kteří tu noc byli na kraji uhřevického lesa.

Nevěděli kdo jde a proto stříleli. — (20-25. IV. 1945)

Posádka konického lazareta měla něco zbraní a stieliva ve škole měšťanské nebo obecné. Partyzáni měli přijít sklad přepadnout. Ale zjistili, že sklad je buď už odvezen, nebo že množství ani nestojí za nějaký podnik. —

Před válkou bývala proti prezidentu dr. Benešovi určitá, i když ne zjevná opozice. Možná říci, že průběhem války zvolna mizela. — Po válce nebyla obnovena strana republikánská.

Politické
nazory

Tento stav u části zemědělců přece jen způsobil jakési rozpaky. Lotva také došlo obecného souhlasu rabováním a výpravy za kořistí (tj. do Chor-
nic,) a ohen výroby, kdy se někdy zdálo, že není spolehnouti na právní řád. —

během
války

Pokud bylo zjištěno, byli vězněni (ať jen ve vyšetřování nebo po rozsudku) z politických příčin následující občané z Jaroměřic:

Štardira Frant. r. c. 177 na cestě do rakva-
nice byl chycen v Budapešti a zavřen od 7.
března 1940 do 23. IV. 1945 na různých místech. (Brno,
Berlín, Norimberk, Walheim, Flossenbürg.)

Podlehl Bohumír, podplukovník, mrvěn
od velhonoc r. 1940 do konce války v Gräfentonna
v Bavorsku. Byl odsouzen na 5 let. (účast v odbojové
skupině - ukrytí a záměrovacích a pod. příslušník)

v přímbramských dolech).

Kubín Jan č. 82., vězněný v Brně od 17. IX. 1942 do 29. I. 1943 prole všeho proto, že bratr byl v zahraniční armádě.

Parolková Marcelína r. č. 55, vězněná od 17. září 1942 většinou ve Svatoborčicích až do rozpuštění tábora. Její syn byl v zahraniční armádě.

Hradíra Bedřich (nar. 25. VII. 1909 ve Vel. Opatovicích) bytem r. č. 87, zavržený od 10. listopadu 1944 do konce války (Brno - Glossenburk).

Vězněni

Jan Houtník (nar. 10. XII. 1909) byl ve vězení od února do prosince 1940.

Dr. Bohumil Vlček r. č. 99, tehdy nemocniční lékař v Hamburku, byl v září a říjnu r. 1944 uvězněný ve Weser münste pro podezření ze špiónáže.

a jiní

Ing. Frant. Mackerle r. č. 100, tehdy přednostou oddělení naftových motorů ve Škodových závodech na Smíchově, byl zatčen v dubnu r. 1940, obviněn ze čtení a rozšiřování ilegálního časopisu a zajištění. Pobyl ve vězení v Drážďanech, prošel dále Saskou Kamenicí, Hof, Plavno, Mnichov, Bamberg a hlavně Ebrach v Bavorsku. V dubnu 1941 na Paukráci byl

bez nějakého důkazu odsouzen na 18 měsíců a uvě-
něn v Budyšině. Po vypršení trestu odvezen opět
gestapu na Pankrác. Propuštěn 23. XII. 1941.

Karel Majer gen.-št. Karel Hensel z č. 239 byl zat-
čen 21. ledna 1942 a držen na Pankráci, kde byl
také obviněn z činnosti proti německé říši a
odsouzen na 5 let. Po odpykání měl být *postizem*
dán do koncentračního tábora (jak bylo v ak-
tech). Byl pak na to věněn v Chebu a v
Německu v Bayreuthu, kde se dočkal kon-
ce války a osvobození od americké
armády dne 14. dubna 1945. —

O život přišli:

Kopulety František, mj.-gen.-št., popraven
v Brně 21. VI. 1942 s odůvodněním, že byl ve
spojení s osobami, které měly účast na činech
nepřátelských říši.

Zdejší rodač Frant. Valenta (nar. 1905), po-
sledně insp. Karišské pojistovny, věněn pro
odboj a popraven v koncentračním táboře v
Mauthausenu 27. IX. 1944.

Rodač Ant Valenta z č. 204, člen četn.
sboru, sloužil ilegálnímu hnutí. Věněn
v Olomouci, Brně, Bratislavě, odsou-
zen v Berlíně a popraven v dubnu 1945
v Brandenburku.

Robert Lvec z č. 182, pracoval v Německu a na konci války nikde zahynul. 24. IV. 1945.

Následkem války přišli také o život Frant. Weiss a Brětislav Patař, v nichž je již zmínka na str. 107 a 153., a Frant. Blaha, který zemřel 4. IX. 1943. (str. 80.).

Liněho boje za hranicemi se zúčastnili:

Npor. letce Jan Parolek, nar. 9. VI. 1917. Záhy odešel přes M. Ostravu do Krakova, pak do Francie a Anglie. Při jednom návratu k letu do Německa letadlo padlo do moře a npor. Parolek utonul (16. listopadu 1941).

Kubín František z č. 82, odešel jako učitel v únoru 1940 přes Slovensko, Maďarsko, Jugoslaviu, Řecko, Turecko a Egypt do Francie, a po jejím pádu do Anglie. Vrátil se až po válce.

97. kpt Emil Bušina (nar. 1903 v Sěbetově, otec František bydlel v Jaroměřicích - N. Dvoře č. 314) odešel do zahraničního vojska přes Polsko. Při bojích v ^{u Berlína} Francii jeho letadlo bylo sestřeleno, sám byl zraněn a zajat. Osvozen při postupem západních armád.

účast-
níci

odboje

Dr. Vlad. Heuzl, příslušný do Jaroměřic, syn
dra Ludmíka Heuzla (č. 239), byl už při tvorbě
proč volbyové buňky v Krakově. Jako vicekon-
sul brakovský neodevzdal konsulat Němcům.

Zmíněný už B. Hrazdira (str. 178) prac-
oval ve válečném průmyslu na Slovensku; při-
častnil se slovenského povstání jako voják; při
návratu na Moravu byl chycen a na to od-
souzen k smrti. Po odvolání v Německu ho
soud osvobodil, ale nepropustil.

P. Jo. Dorella, farář v Hejčíně u Olomouce, (nar.
v č. 104.) zatčen gestapem koncem října 1944. Jeho
hospodyně v září 1944 dala německému páchovi ša-
ty. Voják byl však dopaden v Morte. Den před zatče-
ním požádal P. Dorellu jímý voják o svátost při-
jímání. Mluvil s ním 4 minuty a pak odešel do
kostela. Po zatčení obviněn, že dal šaty něm. pá-
chovi. Ten při konfrontaci přiznal, že šaty nedostal
od P. Dorellu. Následující den přišel onen druhý
německý voják a vinil jej z vyvědačství, na-
vádění k veselosti, nadzírání nepříteli a p., a
gestapo mu věřilo. P. Dorella byl dodán soudu,
(20. XI. 1944) (Amtsgericht) a po 3 vyšetření a dle
rozhodnutí nejvyššího soudu berlínského odevzdán
lidovému soudu ve Vratislavě; po její evakuaci
vězněn v Erikově a pak poslán k soudu ve
Waldheimu. Ale válka šla ke konci, k soudu již
nedošlo a v noci ze 6. na 7. květen 1945 byl owo-
bozen. Při návratu (13. V.) jej farníci nepoznali.

Studenti

Roku 1945 na real. gymnasiu maturovali z Jaroměřic: Medrůk František (č. 84) a Lynek Miloš

a

Na doktora medicíny promován byl v červnu Dr. Mir Škripky (č. 289) a v říjnu Dr. Boh. Vlček (č. 99), (už po druhé, poprvé v Gettingách, str. 95).

učitelé

Na pokračovací škole v Jevíčku učili z Jaroměřic: Jos. Váguer, krejčí, a to od 1. IX. 1943 jako externí učitel, a Frant. Mackerle, stolař (č. 84) od r. 1942 jako externí a od 1. IX. 45 jako interní učitel. —

Obec

kronika

Okresní úřad v Boskovicích vrátil obci první díl této kroniky, který se musel za války odevzdat (str. 5. tohoto dílu). Přivezl jej z Boskovic dne 13. listopadu p. Jan Hloušek, st. č. 150. —

MUDr. Dodatek ke str. 180: Robert Švec z č. 182 při návratu z Německa zahynul 24. IV. 1945 při bombardování vlaku ve Veselíčku u Tábora a tam byl 26. IV. pohřben.